

VISITA

SVENSK BESÖKSNÄRING

Verksamhetsberättelse

2023

Innehåll

- 03 Ordförande Fredrik Reinfeldt har ordet
- 04 Statistik och siffror från 2023
- 06 VD Jonas Siljhammar om året som gick
- 07 Namn och nytt från branschen
- 08 Anna Wallén om förra årets näringspolitiska händelser
- 10 Kommunikationschefen Carl Johan Swanson om 2023
- 11 Torsby Camping, ny medlem i Visita
- 12 Visitas Torbjörn Granevärn om förra årets avtalsförhandlingar
- 14 Så fick Lundarestaurangen hjälp med hyresförhandlingarna
- 16 Mingel, events och lite fest!
- 18 Stefan Lundin tittar tillbaka på 2023
- 20 Medlemmarna - så många blev de 2023
- 21 Visitas Förtroenderåd åkte till Göteborg
- 22 Satsningarna inom utbildning 2023
- 23 Rapport från Visitas regioner
- 26 Här är årets stipendiater
- 27 Visitas styrelse i bild

Med kreativitet och kämpaglöd

När jag intervjuades i verksamhetsberättelsen 2022, efter ett år som ordförande, påpekade jag "att det som slår mig mest är med vilken kreativitet och kämpaglöd som företagen tar sig an utmaningarna." Detta är ett omdöme som jag verkligen står fast vid.

För utmaningar att ta sig an fanns det sannerligen under 2023. Inflation och räntor steg, krig fortsatte att rasa i Europa och allt fler gäster och kunder oroade sig över framtiden. Allt detta borde slå stenhårt mot Visitas medlemmar. Men tack vare just kreativitet och kämpaglöd blev 2023 som helhet ett bättre år än väntat för besöksnäringen.

Även om näringen hade ett förvånansvärt bra år 2023 så är det många som fått känna på de hårdare tiderna. Därför är det viktigt att vi fortsätter vårt arbete med att visa på besöksnäringens samhällsnytta och vikten av att branschen får rätt förutsättningar, inte minst vad avser regelförenklingar och kostnaderna att anställa.

Kreativiteten och kämpaglöden innebar

att efterfrågan på besöksnäringens tjänster inte sjönk som befarat under 2023. Det är tydligt att människor fortsätter att prioritera upplevelser och att komma samman även när det är hårdare ekonomiska tider. Det märks på restauranger och hotell, på campingar och skidanläggningar och på konserter och idrottsevenemang. Det är självklart väldigt glädjande och viktigt för samhällsekonomin och jobbskapandet. Men det säger också något om hur vi människor fungerar. I dystra och oroliga tider söker vi oss till varandra och till glädje och gemenskap.

Hur framtiden ser ut vet vi ännu inte, men en sak är säker: Visitas medlemmar står redo att med kreativitet och kämpaglöd skapa glädje och gemenskap även då.

Fredrik Reinfeldt, ordförande Visita

Inflationen har tydligt präglat branschen

När Visitas chefsekonom **Thomas Jakobsson** tittar tillbaka på 2023 kan han se hur branschen präglats av inflationen och den allmänna oron i världen. Men han ser även flera ljuspunkter.

En viktig arbetsuppgift för Visitas analytiker Thomas Jakobsson och Caroline Ehrenkrona är att sammanställa information om det ekonomiska läget, följa statistik om branschen och den allmänna ekonomin samt måla upp tydliga lägesbilder för medlemmarna. I ett fortsatt utmanande ekonomiskt läge är efterfrågan på kunskap fortfarande onormalt hög.

– Det har varit mycket konstiga tider nu i fyra år. När vi kom ur pandemin så kom vi in i en galopperande inflationsekonomi som fortsatte under 2023, en

Thomas Jakobsson.

inflation som vi inte har varit i närheten av på 30 år. Det har verkligen varit "ur elden i askan", säger Thomas Jakobsson.

Inflationen innebar högre räntor och oron i världen fortsatte att påverka mat-, energi- och drivmedelspriserna. Då var det lätt att tro att konsumenterna skulle hålla hårdare i sina plånböcker och skipa hotellnätter och restaurangbesök under 2023.

– **Vi visste inte** säkert hur snabbt och hur mycket konsumenterna skulle agera och våra prognoser visade sig lyckligtvis vara fel, vilket var positivt för branschen. Det visar hur svårt det är med prognoser och varför behovet av information är stort i ett osäkert läge, säger Thomas.

2023 gick alltså bättre för den svenska besöksnäringen än väntat, givet inflationen och snabbt stigande räntor. Däremot ökade konkurserna med 24 procent. 816 bolag gick i konkurs förra året, jämfört med 2022

då 660 bolag försattes i konkurs över hela landet.

– Det är ett tråkigt rekord men tyvärr spår vi ett ännu högre antal konkurser 2024, vilket hänger ihop med att lönsamheten länge pressats för bolagen och vi sannolikt är ganska långt ifrån att vara i balans. Kostnaderna har ökat snabbare än vad försäljningspriserna har gjort och det innebär att många svarta siffror blivit röda. Det kommer att ta tid innan lönsamheten normaliseras för många bolag, konstaterar Thomas.

Ökade råvarupriser, hyreshöjningar, ett antal skatthöjningar, strypt arbetskraftsinvandring och ovanpå det avbetalningar i rask takt av skatteansånd sedan pandemin kan bli tufft för många bolag.

Vilka ljuspunkter ser du från 2023?

– Den danska "invasionen" måste nämnas. Att danska turister kom till Sverige och turistade till följd av den svaga kronan var mycket välkommet. Valutaeffekterna på nordiska hotellnätter har varit tydliga.

– Den långväga turismen har fortfarande inte återhämtat sig efter pandemin. Det gäller framför allt från Asien som det inte alls kommer lika många gäster ifrån längre. Det är inte bra i ett längre perspektiv. Asiaterna är många, och deras ekonomier växer snabbare än vad vår gör så potentialen är stor.

”Att danska turister kom till Sverige och turistade till följd av den svaga kronan var mycket välkommet”

Vad säger din prognos om 2024?

– Det kommer att bli lite sämre under våren 2024. Exakt när det blir bättre beror på hur bland annat valutan och den globala konjunkturen utvecklas. Det kommer förmodligen en första räntesänkning innan sommarsemestern, så under hösten och vintern kommer det att se lite bättre ut för gemene man och förhoppningsvis återkommer vi då till tillväxt. Men mycket händer och kan hända och det är fortsatt ett kamikazeuppdrag att göra prognoser i det här läget. Men det ingår i jobbet och man ska samtidigt komma ihåg att det hade kunnat vara mycket värre givet den exceptionella ekonomiska utvecklingen, säger Thomas Jakobsson.

Besöksnäringen i siffror 2023

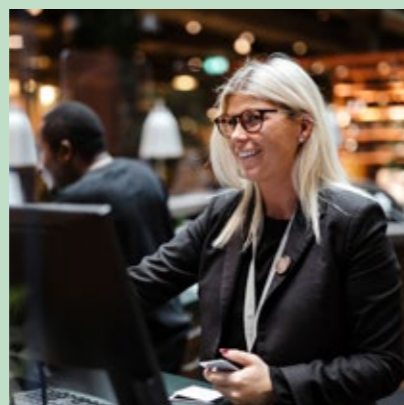

Restaurang

-0,9 %

Så mycket minskade försäljningsvolymen på svenska restauranger under kvartal tre 2023, jämfört med samma period 2022.

KÄLLA: SCB

Hotell

+5,1 %

Så många fler hotellrum såldes i Sverige 2023 jämfört med 2022. Det är all time high!

KÄLLA: SCB

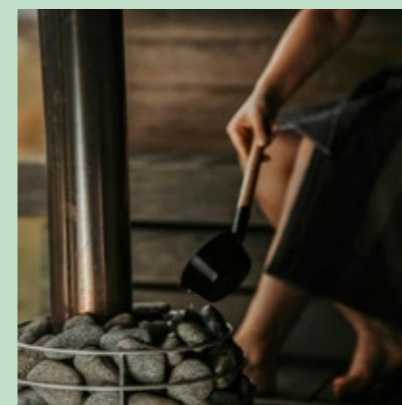

Skidanläggningar

-5,6 %

Så mycket minskade antalet Skiddagar 2023, jämfört med 2022.

KÄLLA: SLAO.SE

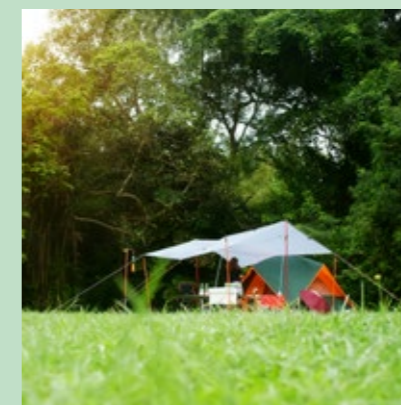

Spa

-0,2 %

Så mycket minskade antalet gästnätter på svenska spa-hotell 2023, jämfört med 2022.

KÄLLA: SCB

Camping

-3,7 %

Så mycket minskade antalet gästnätter på Sveriges campingplatser jämfört med 2022.

KÄLLA: SCB

Besöksnäringen totalt

207 000

Så många var sysselsatta inom besöksnäringen under kvartal tre 2023. Samma siffra för motsvarande period 2022 var 203 000.

KÄLLA: SCB

Medlemmarna pressades hårt under 2023

Visitas vd **Jonas Siljhammar** ser tillbaka på ett år utan restriktioner men är besviken på vissa politiska beslut som fattades 2023.

Hur skulle du sammanfatta 2023 för besöksnäringen?

– Händelserikt och intensivt, även om det självklart inte kan jämföras med när det var som mest händelserikt och intensivt under pandemin. Det var ju faktiskt det första hela året utan restriktioner på länge, det tänker man inte på så här långt efteråt. Men istället hamnade näringen – och Sverige – i ett väldigt ansträngt ekonomiskt läge med inflation och rejäla höjningar av både inköpspriser och hyror.

Ja, hur var besöksnäringens år 2023 egentligen?

– Många medlemmar pressades hårt av kostnadsökningarna och vissa behövde tyvärr lägga ner verksamheten eller åtminstone dra ner på den. Men rent generellt var det ett bättre besöksnäringensår än vad vi beförde att det skulle bli. Efterfrågan var fortsatt stark under hela året.

För Visita som organisation, vad stack ut där under 2023?

– Först och främst måste jag ju nämna avtalsrörelsen. Att teckna kollektivavtal är en av Visitas allra viktigaste uppgifter och när det är avtalsrörelse så tar den självklart mycket tid och kraft från organisationen. Självklart mest från oss som är med och förhandlar, men också från andra delar. Det behöver göras fler ekonomiska analyser och vi behöver informera och ge rådgivning kring det nya avtalet. I övrigt är det tydligt att det ekonomiska läget påverkar även Visitas verksamhet. Till exempel har vår rådgivning i hyresfrågor ökat markant i takt med att allt fler medlemmar fått rejält höjda hyror.

Jonas Siljhammar.

Politisk opinionsbildning och påverkan är ju något som Visita sysslar med en hel del, hur ser du på läget på det området?

– Det beror lite grann på vilket perspektiv man har. Det är tydligt att vi har politikens öra i bemärkelsen att det är lätt att få komma till tals. Fler lyssnar, är intresserade och kommer när vi bjuder in.

Samtidigt går det inte att komma ifrån att vi är besvikna på en del politiska beslut. Att höja arbetsgivaravgifter och skatter i ett sånt här läge är verkligen inte bra. Besöksnäringen behöver lägre kostnader, inte högre, för att fortsätta kunna vara den jobb- och integrationsmotor vi är. Och att införa ett lönekrav för arbetskraftsinvandring långt över kollektivavtalet slår hårt mot bland annat besöksnäringen.

Har svenska politiker förstått vilken betydelse besöksnäringen har för Sverige?

– Jag upplever att det finns en stor och ökande förståelse för besöksnäringens betydelse. Dock finns det en del kvar att önska kring hur mycket av den förståelsen som omsätts i praktik ibland. Men vi ger oss aldrig och vi märker också att vårt arbete ger resultat. Under 2023 avskaffades äntligen danstillståndet och vi har goda förhoppningar om fler regelförenklningar framöver.

Vad tror du om besöksnäringen och Visita under 2024?

– För medlemmarna – och därmed för Visita – kommer mycket att handla om det ekonomiska läget. Många medlemmar kämpar hårt och kostnadsökningarna slår direkt mot redan låga marginaler. Det vore onekligen väldigt positivt om kostnadstrycket sjönk. För Visitas del ser vi fram emot ytterligare ett år där vi får möjlighet att ge service till våra medlemmar och bidra till att besöksnäringen får bättre förutsättningar.

Årets kvinna i besöksnäringen

Jessie Sommarström, före detta kreativ ledare på Urban Deli och Årets Kock 2022, fick också ta emot utmärkelsen Årets kvinna i besöksnäringen. Hon fick priset bland annat för sitt hållbarhetsarbete och var märkbart rörd och överraskad av uppmärksamheten.

– Jag är lite blödig och det blir inte bättre med åren, sa hon efter att hon tog emot priset under Visitadagen av förra ordförande Maud Olofsson och

självaste H.K.H. Prins Daniel.

Förra året skapade Jessie Sommarström också Årets Rätt, en köttbulle med 50 procent kött och 50 procent svenskodlad vegofärs på baljväxter.

– Jag vill verkligen vara med och inspirera till förändring. Om alla minskar sin köttkonsumtion med 20 procent har vi kommit långt, sa Jessie Sommarström till Besöksliv i samband med utmärkelsen.

Vimal Kovacs resa med Stureplansgruppen började med Spy Bar 1996.

Hall of Fame till Vimal Kovac

Årets mottagare av utmärkelsen Visita Hall of Fame är Vimal Kovac, vd och grundare av Stureplansgruppen.

– Det var en otroligt häftig upplevelse att få ta emot det här priset och det känns väldigt hedrande att få utmärkelsen i en bransch där det finns så otroligt många duktiga människor, sa Vimal Kovac i samband med prisutdelningen.

Vinnarna i Kockduellen 2023 kom från Lund.

Kockduellen vanns av Lund

Kajsa Johansson och Yasmin Alsalm från Bilingual Montessori School of Lund vann årets upplaga av Kockduellen – Sveriges största matlagningstävling för högstadiel elever. Tävligen är ett samarbete mellan landets skolor och Visita. Totalt tävlade över 6 000 elever från norr till söder i tävlingen och i finalen på Restaurangakademien i Stockholm gjorde tio skolor upp om slutsegern. Där tog till slut Kajsas och Yasmins pankopanerade fläskfilé med asiatisk sallad, linser och chilipicklad schalottenlök hem vinsten.

– Det känns jättebra att vi vann! Men nästan överkligt, alla andras rätter var så fina, säger Kajsa Johansson.

En av medlemmarna i juryn var Jessie Sommarström, Årets Kock 2022, som blev imponerad av duon. Men att bli bedömd av Årets Kock var också pirrigt.

– Det var nervöst, med tanke på hur mycket hon och de andra kockarna i juryn kan och så kommer vi niondeklassare in där i ett restaurangkök ... Men de hade säkert förståelse för att vi är unga, såklart. Det var en ära att få bli bedömd av dem, säger Yasmin Alsalm.

Arbetet med påverkan fortsätter

Det har varit ett intensivt år för Visitas näringspolitiska chef **Anna Wallén** som under 2023 upplevt både bakslag och glädjerus. Hon imponeras av företagens innovationsförmåga i en tid av ekonomisk oro och fortsätter att påverka landets makthavare för att underlätta vardagen för Visitas medlemmar.

TRE HÖJDPUNKTER 2023

enligt Anna Wallén

1. Positivt besked om gårdsförsäljning

Ebba Busch sa det som många tänkt under väldigt många år. Det är klart att Sverige ska ha gårdsförsäljning. Det budskapet kom under Visita Stockholm Summit.

2. Danstillståndet avskaffades

Riksdagen var enig och från den 1 juli är det fritt fram att dansa på både nattklubbar och restauranger, utan att det krävs ett godkännande från Polismyndigheten.

3. Större inflytande i EU

Vi har blivit en aktör som man kontaktar för att se vad besöksnäringen tycker om kommande förslag och vi har verkligen kopplat upp vårt arbete mot EU. Man måste komma ihåg att mycket av det som påverkar våra medlemsföretag kommer från Bryssel.

Det är på många sätt ett tufft år vi lämnar bakom oss. För medlemsföretagen har det präglats av skenande inköspriser i kombination med att höga räntor och inflation inneburit att hushållen haft mindre pengar att röra sig med.

Visitans näringspolitiska chef Anna Wallén har ägnat mycket tid åt att träffa ansvariga statsråd.

– De måste hela tiden påminnas om att besöksnäringen är en superviktig jobb- och integrationsmotor. Vi är en del av lösningen på ett komplext samhällsproblem, säger hon och uttrycker en viss besvikelse över att regeringen faktiskt höjde arbetsgivaravgifterna för unga 2023.

– När vi befinner oss i en svår ekonomisk situation behöver vi modiga politiker som investerar i viktiga näringar. Men regeringen har tyvärr haft väldigt lite fokus på besöksnäringen och näringslivet.

Men hennes arbete handlar också om en långsiktighet, att hela tiden arbeta för att påverka morgondagens beslut. I syfte att visa statsråd och riksdagsledamöter hur viktig näringen är för unga mellan 15 och 18 år gjordes en sommarkampanj där varje ledamot fick en inbjudan att besöka sommarjobbarna runt om i landet. Budskapet var "Rädda sommarjobben" och många nappade och träffade unga som var ute på sina första sommarjobb.

– Det var bra att de fick möjlighet att träffa våra medlemmar och att de kunde se och förstå hur viktiga

Anna Wallén.

”I en svår ekonomisk situation behöver vi modiga politiker”

Anna Wallén, näringspolitisk chef, Visita

vi är för att unga ska få sitt första arbete. Vi behöver arbeta långsiktigt för att visa att lägre arbetsgivaravgifter skapar fler jobb. Visita vill att man sänker arbetsgivaravgiften för unga upp till 26 år, vilket skulle träffa en tredjedel av de anställda inom besöksnäringen, säger hon.

Och visst har det även funnits glädjeämnen 2023. Den 1 juli var till exempel datumet då det omdebatterade danstillståndet – till slut – avskaffades. Samma dag hade Visita disco-tema i Almedalen.

– Det är en administrativ börda som nu försvunnit, säger hon, och tillägger att även alkohollagstiftningen behöver korrigeras och att justitieminister Gunnar Strömmer nu ser över hotelltillståndet.

– En viktig fråga för oss är regelförenklingar och även om vi tycker att politikerna ska jobba snabbare finns det en tydlig ambition från deras sida, vilket är glädjande.

I februari kom klimat- och näringsminister Ebba Busch med ett annat besked som många väntat länge på när hon medverkade på Visita Stockholm Summit.

”Det är klart att Sverige ska ha gårdsförsäljning”, meddelade hon med eftertryck från Södra Teaterns stora scen.

– Det finns ett starkt stöd för gårdsförsäljning i riksdagen men ingen har vågat uttrycka det. Att hon, som vice statsminister, säger det är viktigt. Nu håller man på att ta fram ett lagförslag och bedömer att det kan genomföras 2025, säger Anna Wallén.

Vid en tillbakablick på året som passerat avslutar Anna Wallén med att lyfta medlemsföretagen. Och hon är positiv inför 2024.

– Det är en näring med fantastiska entreprenörer som är så innovativa och drivna att de lyckas driva verksamheterna vidare trots kostnadsökningar, och att hushållen är ute i besöksnäringen ändå, det är fantastiskt. Även om det är tidigt att ropa hej är känslan ändå att det värsta är över.

Kommunikationschef **Carl Johan Swanson** är nöjd med synligheten i medierna under 2023 – ett år då Visita drev opinion i många politiska frågor och växlade upp arbetet med att locka personal till besöksnäringen.

Medialt genomslag för Visitas kärnfrågor

Behovet av information och kommunikation med näringen, och att informera om näringen är fortsatt stort, inte minst med bakgrund av den ekonomiska utvecklingen.

– Vi var väldigt offensiva under pandemin och är väl inte i blickfånget på riktigt samma sätt längre, men vi har upprätthållit synligheten, levererat nyheter och faktabaserat innehåll och vi skruvar upp målsättnings- och ytterligare inför 2024, säger kommunikationschef Carl Johan Swanson och fortsätter:

– För Visita i stort präglades året till stor del av avtalsrörelsen som naturligtvis är oerhört viktig för oss. Vi drev opinion i många politiska frågor och vi växlade upp arbetet när det gäller metoder och kanaler för att locka personal till besöksnäringen. Dels fortsatte arbetet med att nå högstadieungdomar för att få dem att välja ”rätt” gymnasieinriktning, men vi har också gjort en sorsatsning för att nå fler målgrupper.

Sajten ”En karriär tack”, som är en del i den långsiktiga marknadsföringen för att skapa intresse för näringen, sjösettes under 2022, men det är under 2023 som den börjat användas mer frekvent och successivt fyllts på med innehåll.

– Vi behövde vända oss till en äldre målgrupp, de som varit i branschen och vill komma tillbaka eller de som är helt nya och vill in via till exempel Yrkesvux. Feedbacken har varit väldigt god internt och vi ser att filmerna och innehållet går bra. Vi använder väldigt många exempel från verkligheten på sajten vilket är uppskattat.

Besöksnäringen har drabbats hårt av det ekonomiska läget och Carl Johan Swanson påpekar att det är viktigt att få omvärlden att förstå att det handlar om en kostnads- och lönsamhetskris.

– Generellt fortsätter gäster och kunder att prioritera upplevelser, så det kan vara lätt att få bilden av att det går bra för branschen när man ser till exempel en fullsatt restaurang, men när såväl inköpspriser som

Carl Johan Swanson.

hyror skenar och det är svårt att höja priset i samma utsträckning blir det oerhört kännbart i en bransch med redan låga marginaler. Det är viktigt för oss som organisation att lyfta fram.

Öppningsfrekvensen på nyhetsbrev fortsätter att ligga högt.

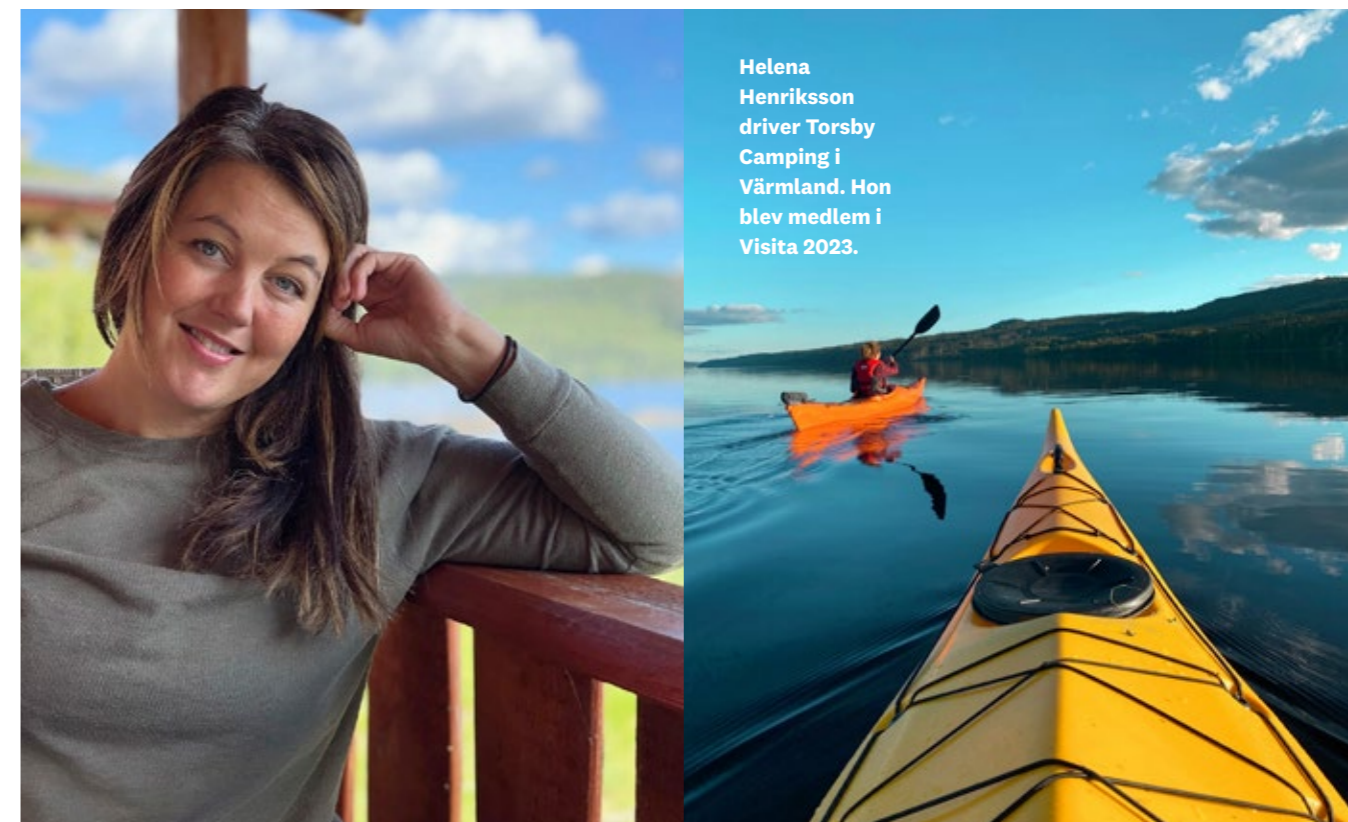
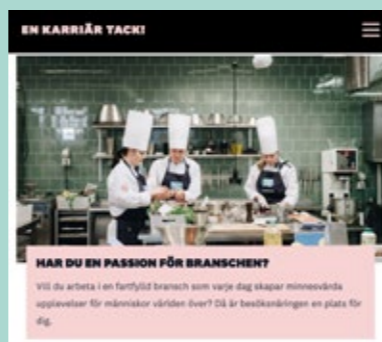
– Det var extremt högt under pandemin eftersom det var skarpt läge i princip hela tiden. Det var viktigt att snabbt sprida konkret och viktig information till medlemmarna. Men vi ser att det finns ett fortsatt högt intresse. Det visar att vi har mycket insikter, kunskaper och information som medlemmarna behöver och vill ha.

Inför 2024 ser Carl Johan Swanson att Visita fortsätter på inslagen väg och ökar det mediala genomslaget ytterligare och dessutom fortsätter att växa i sociala medier.

– Vi ökar i både räckvidd och interaktioner i sociala medier och vi vill öka ytterligare. Jag hoppas och tror på en stor utveckling för Besöksliv, den spelar en allt större roll i vår kanalmix, det är god läsning inte minst på nyhetsbrev, visar statistiken på sajten.

Ny sajt ska locka talanger till branschen

Visitas nya sajt ”En karriär tack” ska locka en äldre målgrupp till besöksnäringen.

Helena Henriksson driver Torsby Camping i Värmland. Hon blev medlem i Visita 2023.

Det finns en trygghet i att vara ansluten till Visita

Helena Henriksson är vd för Torsby Camping och blev medlem i Visita under 2023. Hon ser ljus på framtiden för camping: ”Det har blivit trendigare på senare år och lockar nya kundgrupper”.

Helena Henriksson är delägare och vd för Torsby Camping, men det var inget som stod skrivet i stjärnorna. Hon drev under många år caféet på campingens med musikafnär och konstutställningar samtidigt som hon hade sin egen firma där hon sysslade med bland annat fotografering. År 2007 blev hon dock vd för Torsby Camping och tog över efter sin mamma.

– Jag hade aldrig någonsin tänkt att jag skulle bli campingvärd – jag ville vara i kultursektorn. Det var egentligen inte förrän för tre–fyra år sedan som jag mentalt axlade rollen. Jag råkade ut för en olycka där livet ställdes på sin spets och jag fick tänka efter – vad är egentligen viktigt i livet?

Under åren som Helena Henrikssons familj drivit Torsby Camping har inställningen till camping förändrats. – Camping har blivit hippt och trendigt och vi har

fått en helt ny kundgrupp. Framtiden ser ljus ut, jag tror att intresset för camping kommer att öka. Det är så kul att vara med på den här resan.

Torsby Camping är en fristående camping och ingår inte i någon kedja och står många gånger ensamma i olika beslut.

– Man harvar i sitt eget och har inte alltid tid att vara med på alla de större frågorna som berör oss i besöksnäringen. Det finns en trygghet i att vara ansluten till Visita. Tillsammans är vi starka, säger Helena Henriksson.

Hon nämner kollektivavtalet som ett starkt skäl till att vara medlem och den juridiska hjälpen som organisationen erbjuder. De olika rabatterna som erbjuds är också fördelar som hon lyfter fram. Och stödet i att driva frågor och kunna göra sin röst hörd.

– Vi håller till exempel på att starta ett musterier där vi skulle gagnas av gårdsförsäljning, men sådana frågor behöver drivas högre upp och centralt. Det är klurigt det där glappet som blir mellan att vara en handlingskraftig människa med hammaren i hand och att sitta på möten där det kan ta år innan påverkansarbetet når ett resultat. Vi har inte riktigt tid med det. Vi är ett litet företag som kör vårt race.

Historiskt avtal ger stabilitet

För Visitas förhandlingschef **Torbjörn Granevärn** innebar 2023 en avtalsrörelse med betydande utmaningar. Att parterna lyckades enas på märket utan varsel om stridsåtgärder var, givet den speciella situation branschen och landet befann sig i, en styrkedemonstration från branschen.

Den 3 april stod det klart. Efter ett omfattande förhandlingsarbete hade Visita och Hotell- och restaurangfacket enats om ett nytt kollektivavtal för omkring 200 000 medarbetare inom besöksnäringen. Förhandlingarna hade dessutom skett utan varsel och medling. För Torbjörn Granevärn var detta ett styrkesked från branschen, ett avtal som skapar stabilitet och förutsägbarhet två år framåt. Avtalet följer märket, det vill säga den kostnadsnivå som förhandlats fram mellan industrins parter och som i avtalsrörelsen är normerande för den svenska arbetsmarknaden.

– Vi har under de senaste 20 åren vant oss vid reallöneökningar på svensk arbetsmarknad. Lönebildningen och förhandlingsmodellen med märket har varit en starkt bidragande orsak till detta och har inneburit en betydande stabilitet för samhället. Ett fel som gjordes under 90-talskrisen var att facken försökte kompense-

ra inflationssiffrorna med lika höga löneanspråk. Med den logiken skulle facken i årets avtalsrörelse ha yrkat på kostnadsökningar i storleksordningen 13–14 procent i årstakt. Vi är övertygade om att vi i sådana fall hade ”hållit bensin på inflationsbrasan”, vilket inte skulle ha gynnat någon part.

Visita hade ett antal prioriterade frågor i avtalsrörelsen. På ett övergripande plan handlade det om att öka branschens attraktivitet. En viktig del i detta var att lyfta de medarbetare som satsar, stannar och presterar i branschen. Visita ville också tydligare skapa incitament för att utbilda sig inom branschen.

– Som en del i att öka branschens attraktivitet ville vi utveckla och förbättra möjligheten för våra medlemsföretag att jobba med individuell lönesättning. Låga trösklar in i branschen och därefter goda möjligheter för villkorsmässig karriär. En annan prioriterad del för oss i förhandlingarna handlade om att skapa anställningsformer och beräkningsperioder som bättre möter branschens varierade förutsättningar.

– Vidare hade vi frågor kopplade till ordning och reda. Företagen har exempelvis haft utmaningar med att medarbetare säger upp sig men inte iakttar sin uppsägningstid och vi ville hitta lösningar för att skapa större incitament att arbeta kvar under uppsägningstiden, förklarar han.

Pandemins efterföljande effekter, inte minst i form av kompetensbrist, dröjde sig kvar även under 2023.

– Vi kunde konstatera att kompetensen, speciellt inom vissa delar av branschen, hade blivit urvattnad under pandemin, då många blev uppsagda och behövde hitta försörjning i andra branscher. Det har varit tydligt att branschen kompetensmässigt befann sig i en återuppbyggnadsfas, säger han.

Detta har även märkts i Visitas rådgivning och tvis-tehantering som hanterat en betydande volym av situationer kopplat till medarbetare som misskött sig och underpresterat, vilket sannolikt är ett resultat av att många är ovana av att arbeta i branschen på flera olika positioner. Detta har i sin tur medfört att det finns ett

Torbjörn Granevärn.

Avtal 23 i korthet

Avtalsvärdet

Det samlade avtalsvärdet för kollektivavtalet den 1 april 2023 – den 31 mars 2025 är 7,4 procent, fördelat på 4,1 procent första året och 3,3 procent det andra året. Detta är relativt höga nivåer i ett historiskt perspektiv.

”Men vi är långt ifrån de siffror som skulle gällt om man tagit höjd för inflationsnivån. Det är en tuff balansgång.”

Lönesättning

Lönen ska vara individuell och differentierad och avspegla hur väl medarbetaren bidrar till att verksamheten uppnår mål och resultat.

”Lön och lönesystem” är en viktig fråga för vår bransch. Det handlar om att prioritera de som presterar, utbildar sig och satsar på vår bransch.”

Flexibilitet

Arbets- och schemaläggning var en viktig fråga under förhandlingarna.

”Vi fick bland annat igenom en längre beräkningsperiod för genomsnittlig arbetstid som gör att veckoarbetstiden kan slås ut som ett genomsnitt över flera veckor, som längst 26 veckor. Detta gör det enklare att bemanna och schemalägga vid verksamheter som har en varierad beläggning.”

stort behov av utbildning och det har verkligen funnits en stor efterfrågan på inte minst utbildningar inom arbetsrätt.

– VisitaAkademin erbjuder utbildningar inom allt möjligt, exempelvis arbetsrätt, arbetstid, schemaläggning och arbetsmiljöfrågor, men arbetsrättsutbildningen är storsäljaren. Sedan genomför vi även ett stort antal företagsbeställda kurser. Det är högt prioriterat för oss och vi är väldigt stolta över att leverera högkvalitativa och branschanpassade utbildningar, säger han.

Visita har tidigare tryckt upp kollektivavtal som skickats ut till medlemmarna men 2023 skapades ett digitalt alternativ. Numera finns en lättöverskådlig digital version av kollektivavtalet på hemsidan, som genom att den anpassats till olika digitala format skapar en bättre tillgänglighet. Förutom sökmöjligheter innehåller den även en innehållsförteckning som enkelt länkar vidare till det man vill läsa.

– Det finns även länkar till fördjupande text om du vill ha det. På samtliga ställen där vi plockat fram mallar, till exempel rörande att avsluta provanställning, finns det en symbol att klicka på för att komma till mallen. Det finns även kopplingar till myndighetssidor där du både kan få fördjupat innehåll och komma direkt till Skatteverket eller Försäkringskassan.

Året i siffror

300

förhandlings-
ärenden

12

kollektivavtals-
förhandlingar

5

domstols-
processer

35 000

juridiska rådgivande
samtal

70

utbildnings-
dagar

29 000 kronor i månaden – med så mycket höjde restaurang Mat & Destillats hyresvärd hyran. **Med hjälp av Visitas jurister fick krögarna ner hyran rejält.**

Så fick Lunda-krogen hjälp att förhandla sin hyra

Krogen Mat & Destillat på Kyrkogatan i Lund har blivit något av en institution sedan starten 2011. Krögarna Markus Nyberg och Fredrik Lundegård är stolta över vad de lyckats bygga upp i lokalen, och senaste året har krogen varit fullsatt i princip varje kväll. Trots det har de inte lyckats göra någon större vinst – krogen har gått runt, varken mer eller mindre.

– Tidigare har vi alltid tänkt att hyran inte är så avgörande för resultatet utan att det var viktigare att fokusera på att ha bra snurr på krogen. Ett par tusenlappar hit och dit skulle inte spela så stor roll, berättar Fredrik Lundegård.

Men när de då fick besked om att hyran skulle chockhöjas med hela 29 000 kronor i månaden var måttet rågat. En medarbetare på Mat & Destillat visste att Visita erbjuder kostnadsfri juridisk rådgivning för medlemmarna i just sådana här frågor så de hörde av sig till juristerna och beskrev ärendet.

– Vi fick kontakt med Camilla Sjöberg, beskrev ärendet och hon var direkt på vår linje: hyreshöjningen var inte skäligen. Jag skickade över allt relevant pappersarbete, och hon började att kolla bredare än bara hyresnivån, som det här med underhåll till exempel.

Fredrik Lundegård berättar att de tidigare inte haft så bra koll på vad som var deras och hyresvärdens ansvar. De hade precis börjat prata om att renovera köket för egna medel, men med juristhjälp insåg de att sådant faller på hyresvärdens, inte på hyresgästens.

Krögarna hade inlett en egen förhandling med fastighetsägaren men den körde fast. Visitas jurist Camilla Sjöberg hjälpte till; först som bollplank och sedan som ombud i förhandlingarna.

Många upplever juridik som något av en djungel, och

Camilla Sjöberg.

utan att gå alltför detaljerat in på alla turer kan vi säga att det som till sist löste upp knuten i det här fallet var att Visitas jurist krävde ett yttrande om marknadshyra. Fastighetsägaren motsade sig detta men Hyresnämnden gick på Visitas linje. Det ledde så småningom till att Mat & Destillat fick ner hyran med tiotusentals kronor per månad.

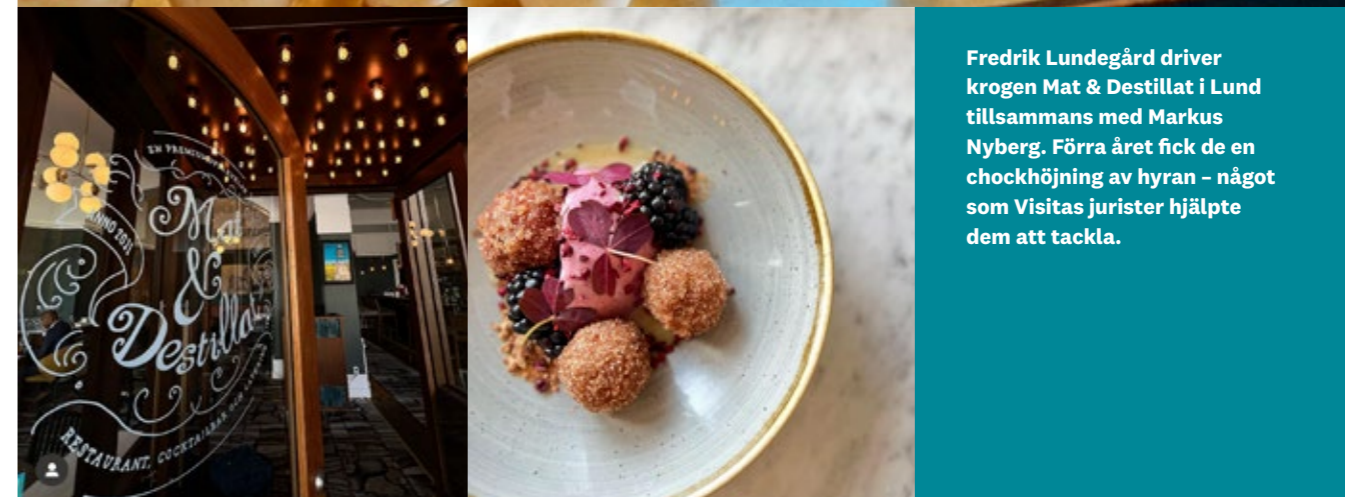
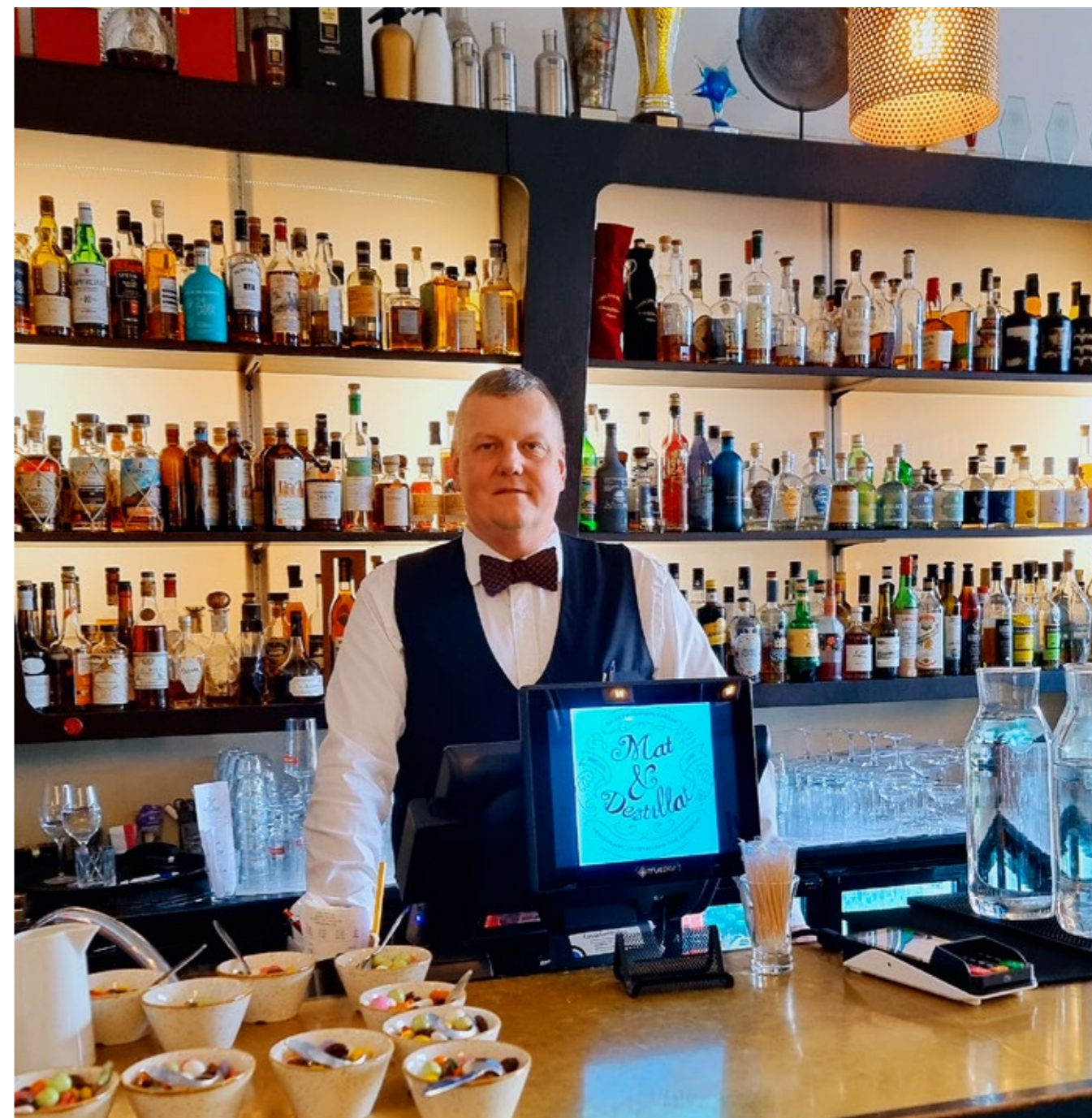
Camilla Sjöberg berättar att de för statistik över hur mycket juristerna på Visita hjälper medlemsföretag att spara. Under 2023 var det över 40 miljoner kronor. Hon lyfter gärna fram den tidsbesparing som det också innebär för medlemmen att få hjälp:

– Krögare är ofta stressade med fullt fokus på den egna verksamheten. Lokalhyresjuridiken kräver erfarenhet och är svår, så låt oss hjälpa till när du som medlem har problem kopplat till lokalen och hyresavtalet. Vi är gärna "bad cop" så slipper ni, säger hon.

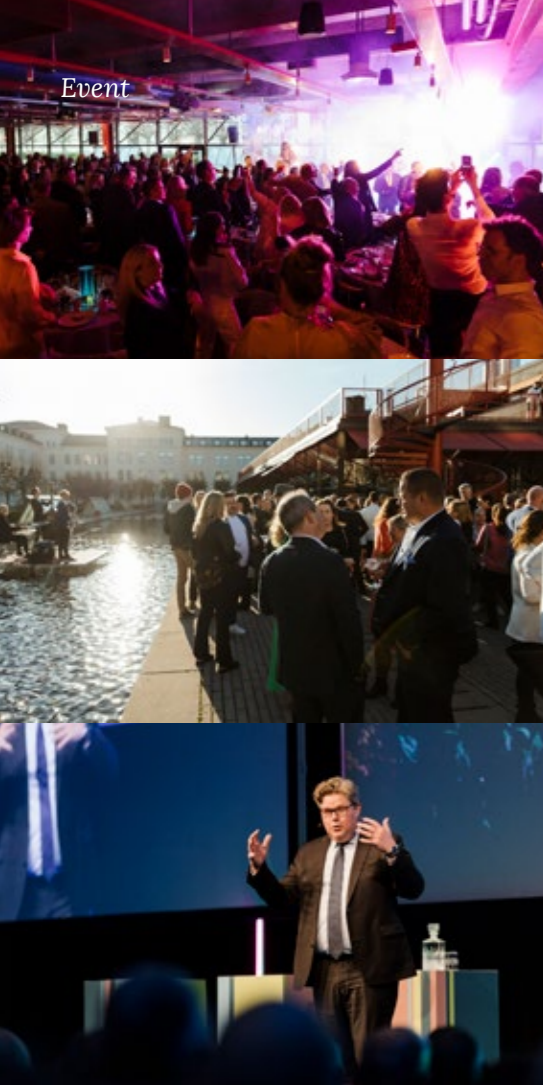
Fredrik Lundegård delar den bilden:

– Vi hade inte klarat det själva, ingen chans. Man kan inte plöja fyra års juridikstudier på en månad, så jag rekommenderar alla som funderar på sådant här att ta kontakt med Visitas jurister. Om inte annat får man veta att allt är i sin ordning och då kan man jobba på.

”Vi hade inte klarat det själva, ingen chans. Man kan inte plöja fyra års juridikstudier på en månad.”

Fredrik Lundegård driver krogen Mat & Destillat i Lund tillsammans med Markus Nyberg. Förra året fick de en chockhöjning av hyran – något som Visitas jurister hjälpte dem att tackla.

Publikrekord på Visitadagen

Årets upplaga av Visitadagen gick av stapeln på Clarion Hotel Sign i Stockholm och bjöd på både publikrekord och kunglig glans.

550 deltagare var med under föreningsstämman på förmiddagen, sedan själva Visitadagen och middagen med fest.

– Det är all time high, vi har aldrig haft så många deltagare tidigare vilket är jätteroligt! Det visar på att vi verkligen är en bransch som brinner för det fysiska mötet, säger Visitas eventansvariga Maria Ek.

Programmet för dagen var gediget, där program-punkterna avlöste varandra i ett rafflande tempo. Sissela Kyle var värd och på scen syntes också komikern Al Pitcher. Visitas tidigare ordförande Maud Olofsson gästade också och hon intervjuade Årets kvinna i besöksnäringen, kocken Jessie Sommarström, ett inslag som berörde många.

Jessie Sommarström fick ta emot sitt pris på scenen

Maria Ek.

av H.K.H. Prins Daniel som också gästade Visitadagen. Från politiken kom justitieminister Gunnar Strömmer och det hölls dessutom en paneldebatt med politiker och verksamma från näringen om behovet av förenklingar inom branschen.

– Det var extra roligt att få celebret besök av Prins Daniel, hela dagen var en skön mix och paneldebatten var extra uppskattad – det är alltid värdefullt att lyfta fram medlemmarnas röster på den här dagen, säger Maria Ek.

Efter dagen på Clarion Hotel Sign bjöds det på middag på restaurang K-Märkt med hållbarhet i fokus och sedan på dansfest med Andreas Lundstedt från forna Alcazar på scenen.

Prins Daniel delar ut pris till Årets kvinna i besöksnäringen, Jessie Sommarström, tillsammans med Visitas före detta ordförande Maud Olofsson under Visitadagen 2023.

Kockduellen i Almedalen

Med fokus på regelförenkling och ungas möjlighet att få komma in på arbetsmarknaden gästade Visita utsända Almedalen i somras.

De traditionella kockduellerna arrangerades med kockarna Fredrik Eriksson och Tommy Myllymäki tillsammans med politiker som äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje, dåvarande språkröret Märta Stenevi och EU-parlamentarikern Abir Al-Sahlani. Det hölls

också ett seminarium om gårdsförsäljning och dessutom deltog Visita i en paneldebatt om sänkta arbetsgivaravgifter tillsammans med Svensk Handel.

”Almedalens mest dansanta mingel” ordnades också. Med över 300 personer från besöksnäringen, politiken och andra delar av näringslivet på gästlistan passade man på att fira slopandet av danstillståndet!

Kockarna Fredrik Eriksson och Tommy Myllymäki ställde upp i kockduellen när Visita besökte Almedalen 2023.

Campingdagarna 2023

På Clarion Hotel Draken i Göteborg arrangerade Visita under hösten 2023 för andra gången Campingdagarna för medlemmar inom segmentet. 75 medlemmar lyssnade på Visitas näringspolitiska expert Elionor Hennevelt, som berättade om regelförenklingar inom just campingbranschen. Visitas chefsjurist Stefan Lundin presenterade rapporten *Osund kommunal konkurrens* som visar på hur ett kommunalt felaktigt agerande kan drabba många små entreprenörer. Förutom workshops i dessa ämnen fick man också höra om den nya utbildningen kring Revenue Management för camping.

Visitans medlemmar som driver camping runt om i landet besökte Campingdagarna i Göteborg i höstas.

Hyreshöjningar, osund konkurrens och en omställning till flergångsalternativ. **2023 hade sina utmaningar – men också sina glädjeämnen.**

Utmaningar och möjligheter som påverkade branschen

2023 var det första året som var fritt från restriktioner på grund av Covid, så många i branschen förväntade sig nog att allt skulle bli som vanligt igen.

– Men istället fortsatte kriget i Ukraina, vi fick höjda räntor, inflation och annat som påverkar konsumenternas beteende och som i sin tur påverkar våra medlemsföretag, konstaterar Visitas chefsjurist inom branschjuridik, Stefan Lundin.

Men trots dessa utmaningar fanns det anledning att fira den 1 juli förra året då danstillståndet avskaffades.

– Vi har jobbat i decennier med att få bort det här kravet och det är en otroligt viktig reform och förändring. Att man ska behöva be polisen om tillstånd för att få dansa är oerhört förlegat. Avskaffandet är också en viktig symbolhandling och milstolpe i förhållande till branschen. Vi hoppas att det är ett startskott för att få bort fler onödiga regler, säger Stefan Lundin.

Visitans regelförenklingsprogram är omfattande och bland annat vill man få bort matkravet inom alkohollagen och ett flertal krångliga regler för campingföretagen.

– Det går alltid för långsamt att driva igenom förändringar, men vi jobbar vidare i full fart och ser ändå ljus på att vi kan fortsätta påverka för en enklare vardag för företagen, säger Stefan Lundin.

Under 2023 lanserade Visita tillsammans med Svensk Näringsliv, Almega och Almega Tjänsteföretagen en rapport där man har tittat på hur företag runt om i landet upplever osund kommunal konkurrens. Genom att bedriva skattefinansierade verksamheter inom bland annat camping, konferens, café och restaurang konkurrerar kommuner med Visitans medlemsföretag.

– Detta är en fråga som vi också har jobbat med i många år och det finns regler i både kommunallagen och i konkurrenslagen som reglerar vilka typer av verksamheter som kommuner får eller inte får bedriva – och kommuner får inte bedriva säljverksamheter som riskerar att snedvrider konkurrensen, säger Stefan Lundin.

Förra året ökade Visita återigen fokus på frågan och förutom att tillskriva de kommuner där man uppfattar att det finns problem, kan man också överväga att an-

Stefan Lundin.

måla de kommunala företagen till Konkurrensverket.

– Det är ofta högt ställda beviskrav, så lagens regler är tyvärr lite tandlösa på det sättet. Men Konkurrensverket vill också skärpa reglerna och Visita arbetar för att det ska ske sådana förbättringar i lagstiftningen.

– Vi har haft stor nytta av rapporten i vår dialog med politiken och den har också resulterat i ett antal lokala debattartiklar, vilket har varit värdefullt.

Branschen drabbades av hyreshöjningar från fastighetsägarna, som i sin tur följer konsumentprisindex (KPI) för hyror som sattes i oktober 2022, vilket under året innebar höjningar med 11 procent för de flesta företag.

– Tillsammans med Svensk Handel för vi en dialog med Fastighetsägarna om denna typ av höjningar, som inte motsvarar fastighetsägarnas egna kostnadshöjningar. Vi menar att det verkligen inte ska vara självklart att 100 procent av hyran ska räknas upp med index och vi har också enats med Fastighetsägarna om skrivningar kring detta.

Indexhöjningen för 2024, som kom i oktober 2023, innebär en höjning med 6,5 procent.

– Hyran är ju vid sidan av personalkostnaderna den största utgiften för våra medlemsföretag, så det är oerhört tufft för många. En väldigt stor del av förra

”Vi har jobbat i decennier med att få bort det här kravet om danstillstånd och det är en otroligt viktig reform och förändring.”

årets rådgivningar till medlemmarna handlade om hyresavtalen, konstaterar Stefan Lundin.

EU-reglerna om restauranger som i snitt levererar mer än 150 portioner take away per dag ska erbjuda miljövänliga flergångsalternativ infördes 1 januari 2024. Något man försökte förbereda sig på under förra året.

– Det är en stor omställning och vi har fått väldigt många frågor om hur det ska gå till och hur man ska göra. Självklart ska vi också bidra till att minska onödig användning av plast, men det har gått fort och vi ser inte riktigt att det ännu finns tillräckligt bra lösningar och alternativ för våra företag på plats.

Under förra året arbetade man med att sprida information, delta i webinarier och föra dialog med myndigheter som Naturvårdsverket.

Visita är sedan många år engagerad i frågor som rör krisberedskap och krigssituationer och har regelbundna möten med MSB, Livsmedelsverket och andra organisationer.

– Omvärldsläget är nu på flera sätt betydligt skarpare och allvarigare än vad det har varit på länge och vi måste också vara med och ha dialog med myndigheterna. Oavsett om det rör råvarubrist, pandemier eller krig.

PLUS

Branschjuridiska avdelningen på Visita arbetar inte enbart med rådgivning, utan med utbildning och påverkan. Avdelningen deltog ...

... i flera olika påverkansmöten, bland annat två seminarier om gårdsförsäljning – ett i riksdagen och ett under Almedalsveckan.

... i flera webinarier för medlemsföretagen under året, bland annat två webinarier rörande flergångsalternativ.

Branschjuridiska avdelningen i siffror

6

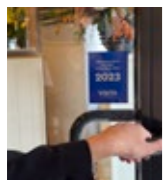
Så många jurister arbetar med branschjuridisk rådgivning på Visita.

40 miljoner

Så många kronor uppskattar man att Visitans hyresrättsliga rådgivning har sparat in åt medlemmarna under 2023.

4 200

Så många råd gav avdelningens jurister medlemmarna under 2023. En betydande del av frågorna handlade om hyror.

Avtalsrörelsen har präglat 2023 och **Sara Nordström**, marknadschef på Visita, har särskilt märkt att intresset för kollektivavtal har ökat bland de företag som de varit i kontakt med.

Ökat intresse för kollektivavtal

Det har varit ett fortsatt intensivt arbete under 2023 när det gäller medlemsvärvning. Kollektivavtalen och det juridiska stöd som Visita erbjuder är något som lyfts särskilt mycket av medlemmarna, berättar Sara Nordström, marknadschef och ansvarig för medlemsrekrytering på Visita.

Skalet är flera. Arbetsgivarna är måna om att uppfattas som seriösa och att de anställda ska omfattas av kollektivavtal med allt vad det innebär gällande försäkringar och pension. Det ger också företaget en kvalitetsstämpel.

– Social hållbarhet har blivit viktigt för allt fler och att vara ansluten driver också affärer. Man hör alltmer från kunder och gäster att de har med social hållbarhet som parameter när de gör sina bokningar, säger Sara Nordström och tillägger:

– Kollektivavtalen är anpassade till de specifika behov som finns inom besöksnäringen, öppnar upp för flexibilitet och gör det enklare för våra medlemmar att bedriva verksamheten.

Medlemsavgiften har fortsatt att sjunka och kommer att sänkas ytterligare nu under 2024.

– Ju fler vi blir desto mindre kommer det naturligtvis

Sara Nordström.

att kosta. Men det är inte bara kostnaderna som blir lägre, även steget till att påverka olika beslut som har bäring på branschen blir kortare. Det blir ett större genomslag hos politikerna ju fler vi blir och det blir svårare att ignorera oss. Vi blir en starkare röst. Dessutom kan vi utveckla servicen än mer och förbättra medlemsnyttan ytterligare.

Det har varit ett lägre nettointflöde av medlemmar under 2023 och en av orsakerna är att branschen på sina håll har drabbats hårt av – först en pandemi – och sedan en lågkonjunktur med ökade kostnader och minskad lönsamhet. Sara Nordström hoppas såklart, som alla andra, på ett ljusare 2024.

– Det har varit tuffare ekonomiskt så det är klart att det delvis drabbar våra medlemmar, men det är också väldigt vanligt att de personer som är anslutna till Visita och behöver lägga ner sin verksamhet kommer tillbaka till oss igen om de öppnar en ny verksamhet.

Förutom att kollektivavtalet blivit allt viktigare för branschen så lyfter medlemmarna gärna och ofta den juridiska hjälp som de får genom Visita. Medlemmarna får tillgång till ett tydligt branschanpassat regelverk med mallar, checklistor och expertkompetens.

Hållbarhet i fokus under Leadership Academy 2023

Under förra årets Leadership Academy, ett nätverk och en utbildning för unga ledare i branschen, var temat hållbarhet. De unga ledarna fick under två dagar ta del av inspirerande föreläsningar och workshops.

– Den yngre generationen är genuint intresserad av miljöperspektivet samtidigt som de har ett ekonomiskt ansvar att driva verksamheten framåt på ett hållbart sätt, säger Oscar von Reis, utbildningsutvecklare

på Visita och ansvarig för Leadership Academy.

Bland föreläsarna märktes bland andra Tillväxtverkets Marie Gyllenberg och Linda Mannerby från Visit Sweden som pratade om Sveriges roll som destination och hur turismen kan bidra till att uppnå de globala hållbarhetsmålen samt Stina Algotsen, vd för BFUF (Besöksnäringens Forsknings- och Utvecklingsfond).

EU-fokus på Visitas Förtroenderåd

2023 åkte Visitas förtroendevalda till Göteborg för det årliga Förtroenderåd, som denna gång arrangerades av Visita Västra. Träffen hade ett tydligt EU-tema.

I september samlades Visitas Förtroenderåd i Göteborg för den årliga träffen där man samlar alla cirka 75 förtroendevalda från Visitas alla regioner, Visitas styrelse och centrala valberedningen under två halvdagar. Ett tydligt tema var EU.

– Vi fick en bra inblick i hur EU verkligen påverkar den svenska besöksnäringen och fick besök av representanter från Svenskt Näringsliv och EU-nämndens vice ordförande Matilda Ernkran, berättar Maria Ek, eventansvarig på Visita.

Den 1 januari 2024 infördes nya EU-regler som gäller flergångsförpackningar, något som kommer att påverka besöksnäringen påtagligt. Detta, och även andra hållbarhetsfrågor, togs upp under träffen där också själva EU-valet diskuterades och hur man kan jobba med påverkansarbete.

Visita Västra passade också på att visa upp något av det bästa som Göteborg har att erbjuda. Förtroenderådet började med lunch på hotellet Jacy's, och sedan checkade hela gänget in på nyöppnade Liseberg Grand Curiosa Hotel.

– Vi besökte också Sveriges äldsta ölhall, 7:ans Ölhall vid Kungstorget, som i princip är intakt från när den öppnade år 1900. Det är också det enda stället i landet som har undantag från matkravet, berättar Maria Ek.

Man fick också en förhandstitt på det nya upplevelsecentret World of Volvo.

– Syftet med att samla de förtroendevalda är att göra alla uppdaterade på våra aktuella frågor och titta på bredden på hela näringen, hur vi kan påverka och lära av varandra, säger Maria Ek.

Visitas förtroenderåd besökte 7:ans Ölhall i Göteborg, en pub som öppnade 1900 och är det enda stället i Sverige med undantag från matkravet.

Visita Västra bjöd in till förtroenderåds-träff i Göteborg 2023.

Man fick också möjlighet att besöka World of Volvo.

Söktrycket ökade på landets certifierade skolor

En ny utbildningsstrategi, fler certifierade gymnasieskolor och en ny vuxenlärlingsutbildning för kockar. **Peter Thomelius**, Visitas chef för kompetensförsörjning, ser tillbaka på ett år då många bitar föll på plats.

Under snart tre år har Visita arbetat med kvalitets-säkring av gymnasieutbildningar genom certifieringar. Under 2023 ökade söktrycket markant på de certifierade utbildningarna, på nationell nivå med 10 respektive 40 procent på restaurang- och hotellutbildningarna.

– Det är förstås jätteroligt att vi kan se en så tydlig effekt, säger Peter Thomelius, chef för kompetensförsörjning på Visita.

Han ser flera orsaker till det ökade söktrycket, men framhåller att när utbildningarna blir mer branschnära och kvalitativa ser eleverna vägen från utbildning till jobb på ett tydligare sätt.

– Vi är övertygade om att kvalitet leder till attraktivitet. Certifieringsprocessen stöder de lokala företagens inblandning i utbildningarna och med en hög grad av engagemang från branschen ser eleverna att: "Jamen, de här lokala ställena är ju med", vilket blir en del av attraktiviteten.

I december 2023 blev även den första vuxenutbildningen certifierad av Visita utifrån samma kriterier som gymnasieutbildningarna. Det var ett direkt resultat av att Visita förstärkt avdelningen för kompetensförsörjning med en utbildningsstrategi, som en fortsatt satsning på kompetensfrågan.

Syftet är att Visita ska kunna jobba närmare medlemmarna ute i regionerna.

– Genom att vi kommer ännu närmare lokala beslutsfattare, utbildningsanordnare och skolhuvudmän ute i kommunerna uppstår en effektivisering av samarbetet, säger Peter Thomelius.

I Malmö gick några hotell och restauranger samman och kunde med hjälp av Visita ingå ett samarbete med kommunen som resulterade i den nya certifierade vux-

Peter Thomelius

enutbildningen där 15 företag i regionen kommer att ta emot kocklärlingar.

Matchningsproblematiken är dock fortfarande ett stort problem. Visita ingick under 2023 i en arbetsgrupp tillsammans med Hotell- och restaurangfacket, HRF, för att försöka hitta gemensamma åtgärder och aktiviteter för ett effektivare samarbete med Arbetsförmedlingen.

– Det har tyvärr inte gett något konkret resultat än, men arbetet fortsätter. Under 2024 kommer vi dessutom att stötta Arbetsförmedlingen i deras upphandlingsunderlag, säger Peter Thomelius.

Visita mottog även främjandemedel för att uppdatera sin valideringsmodell, där Visita är processägare tillsammans med HRF. Modellen har utvecklats så att den numera är mer tidseffektiv och kan klaras av på fem istället för tio dagar.

Det rådande ekonomiska läget tycks inte ha påverkat kompetensbristen i någon dramatisk riktning under 2023.

– Jag uppfattar nog att färre medlemmar än tidigare har haft akut brist på personal. Däremot är suget stort efter yrkesutbildad personal. Att utbildningarna nu lockar fler så att det fylls på underifrån är väldigt positivt, säger Peter Thomelius.

Peter Thomelius om tre ljuspunkter under 2023

Pallplats i Euroskills, Gdansk

"Sverige visade verkligen framfötterna och tog hem både guld och silver. Det visar att våra utbildningar håller hög klass."

Rusning till VisitaAkademien

"Under året tog 763 medarbetare från våra medlemsföretag del av vårt kursutbud."

Fortsatt många stipendiater

"Stipendierna är ett sätt för Visita att kompetensutveckla branschen och få in nya talanger."

VISITAS REGIONER

Visita har lokala styrelser i fem regioner i landet. I dessa ingår medlemmar och Visitamedarbetare.

VISITA NORRLAND

För Visita Norrland har året präglats en hel del av lågkonjunkturen, men det har också innehållit höjdpunkter. Att få till en ännu mer effektiv styrelse för att möta medlemmarnas behov och sjösättning av Norrskensdagen är ett par av dem.

– Vi ville vara mer närvarande och få en tydlig och årlig händelse där medlemmar och föreningen kan ses och umgås. Årsstämman, som var den enda händelse där hela föreningen samlades, var inte besökt i den utsträckning som styrelsen önskade så då valde vi att ändra på det. Norrskensdagen hölls i Östersund med intressanta föreläsare och avslutades med middag och show. Det var väldigt uppskattat och det kommer vi att fortsätta med, berättar Linda Frohm, ordförande, Visita Norrland.

Stipendiet Årets Norrskan och Årets Norrlänning kommer att delas ut på Norrskensdagen i fortsättningen, men 2023 skedde det vid årsstämman i Luleå. Mohammad Ali Alzoubi, kock på Best Western Hotel Baltic, fick utmärkelsen Årets Norrskan. Marit Sarri, Abisko Turiststation, fick priset Årets Norrlänning för sina insatser för besöksnäringen i Norrbotten.

Visita Norrland har även arbetat med att effektivisera styrelsen så att den ska bli mer medlemsnära.

– Arbetet avslutades i en rapport som handlar om hur styrelsen arbetar, vilka roller de har och ska ha samt hur styrelsen kan bli mer

Linda Frohm.

medlemsnära.

I Umeå har man arbetat med ett nytt upplägg kring hur kommunen jobbar med alkohollagen.

Arbetet handlar i första steget om dialog och attityd.

– Kommunen har insett att näringen behövs och sett till SKR:s rapport "Grus i maskineriet" som handlar om att vara en attraktiv kommun i hur man arbetar med sina "kunder". Det handlar för oss om attityden från tjänsteperso-

nerna i våra verksamheter vid kontroller och att vara med i dialogen inför nya beslut, samt om att man tolkar alkohollagen mer modernt.

Som avslut på året fick politiker- na i regionen ett julkort med tips om vad som är viktigt för besöksnäringen.

– Vi tipsade bland annat om vårt kommunala förenklingsprogram som vi tagit fram för att stärka det lokala företagsklimatet.

"Vi kommer fortsätta våra kompetenshöjande insatser till företagarna och att subventionera VisitaAkademiens utbildningar"

VISITA MELLERSTA

Visita Mellerstas årliga branschmiddag slog rekord i antal medverkande riksdagspolitiker. ”En signal att vår bransch är viktig för politiken”, säger Johan Larson, ordförande Visita Mellersta.

De stora frågorna för Visita Mellerstas medlemmar under 2023 har rört ekonomin.

– Det är tufft för många. Men det har ändå rullat på bra, det är en fantastisk näring. Jag fattar inte hur de orkar vara så kreativa och lösningsorienterade. Jag är verkligen imponerad, säger Johan Larson.

Under året har man genomfört ett antal medlemsträffar, politikerdialoger, politikerpraktik, studieböcker, hållit webinarier med teman som ”Ny inkomstgräns för arbetskraftsinvandring” och ”Nya krav på flergångsalternativ”. Påverkansarbetet har handlat om flera frågor som till exempel förändring av alkohollagstiftningen och den höjda arbetsgivaravgiften. Arbetet med frågorna kring kompetensför-

Johan Larson

sörjning har fortsatt och den traditionsenliga branschmiddagen med riksdagspolitiker gick av stapeln som vanligt.

– Vi slog rekord i antal medverkande riksdagspolitiker, vilket är en signal att vår bransch är viktigt för politiken.

Medlemsträffarna har arrangerats i Uppsala, Gävle och Borlänge med expertis från bransch och arbetsgivar sidan.

I juni blev Polhemsskolan i Gävle första skolan i Visita Mellerstas region att bli en certifierad skola och förhoppningen är att det blir fler certifieringar under 2024.

I början av juli fick fem riksdagsledamöter göra studiebesök på Leksand Sommarland.

– De fick då träffa ledningen på anläggningen samt ett antal säsongsarbetande ungdomar för att visa vilken viktig jobbskapare besöksnäringen är för unga människor.

På årsmötet, som genomfördes på Sälens Högfjällshotell den 7 mars, slöt medlemmar från hela regionen upp.

VISITA STOCKHOLM & GOTLAND

2023 var första året som Visita Stockholm & Gotland genomförde politikermiddag. Det och ett välbesökt Visita Stockholm Summit i februari markerar några av höjdpunkterna för Visita Stockholm & Gotland under året som gått.

– Det var en väldigt välbesökt Summit med många företagare på plats och att Ebba Busch uttryckte sin ståndpunkt om gårdsförsäljning på det sätt hon gjorde bidrog naturligtvis positivt till stämningen, säger Jennica Jonsson, ordförande, Visita Stockholm & Gotland.

2023 var första året som Stockholm & Gotland genomförde politikermiddag, något som är en tradition för de andra regioner-

na. Middagen genomfördes hos Swedish Taste och deltagarna fick laga en 3-rättersmiddag tillsammans medan man diskuterade aktuella frågor.

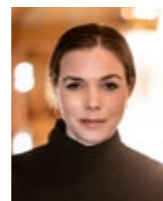
– Det är väldigt värdefullt att ha dessa diskussioner direkt med politikerna och efter detta så brukar politikerna också vilja komma ut och hälsa på våra medlemmar, säger Jennica Jonsson och tillägger:

– Vi har de senaste åren även haft politikerluncher och det kommer vi att fortsätta med.

Varje år genomförs aktiviteten Morgonmål som är frukostträffar med olika teman. I år behandlades bland annat frågan om hur man kan arbeta med säkerhet.

Att säkra framtidens kompetensförsörjning har fortsatt varit en prioriterad fråga för Visita Stockholm & Gotland.

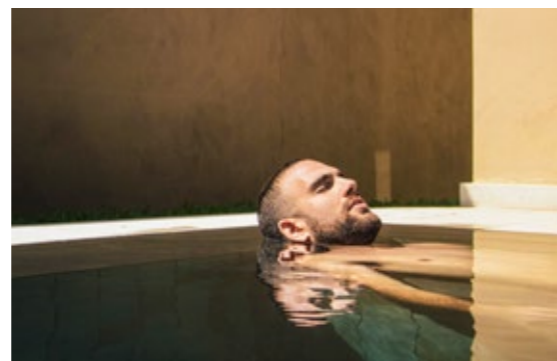
– Vi har under året jobbat vidare

Jennica Jonsson.

med att få gymnasieskolor i Stockholm och Gotland att certifiera sig enligt Visitas certifieringsmodell, för att säkerställa långsiktig kvalitet på utbildningarna.

Under hösten deltog hela styrelsen på Gotlands besöksnäringssdag som är en årligt återkommande aktivitet där företagare, politiker och tjänstemän ses för att diskutera aktuella besöksnäringssfrågor.

VISITA SÖDRA

Läringsutbildningen för kockar på Yrkesvux i Malmö drar i gång i år, men grunden lades under 2023. Utbildningen är kvalitetssäkrad av Visita och är Visitas första certifierade vuxenutbildning.

– Engagemanget från företag i regionen har varit stort och det är många som nu erbjuder lärlingsplatser, berättar Stina Porsgaard, ordförande, Visita Södra.

Politikermiddagen i Stockholm var uppskattad och man har hållit 13 medlemmöten inklusive det stora årsmötet i Malmö.

– Vi har haft en hel del aktiviteter kring gårdsförsäljning och efter sommaren hölls ett möte med Moderaterna och Socialdemokraterna

Eva Dunér

VISITA VÄSTRA

Visita Västra var den region som ökade mest under 2023 i antal medlemsföretag. Det händer mycket i regionen och det råder ett bra samtalsklimat mellan politikerna och branschen.

– Det kokar i vår region och vi är verkligen på gång, säger Eva Dunér, ordförande, Visita Västra.

Då syftar hon både på en växande besöksnäring och på arbetet med att få en ännu tajtare relation med politikerna.

– Jönköping sticker ut och har gått väldigt bra, framför allt på hotellsidan där det bokats på ordentligt. Även på kusten, Varberg och Falkenberg, har det rullat på under sommaren. I Göteborg händer det väldigt mycket, med till exempel invigning av Hotell Draken och storsatsningar som World of Volvo och Karlatornet som öppnar under 2024. I Mariestad kommer man etablera en ny batterifabrik och invånarantalet behöver växa vilket kommer att ge nya möjligheter för besöksnäringen.

När det gäller samverkan med politikerna pekar hon på att regionen blivit ännu bättre på att rikta in sig på rätt personer för rätt frågor.

– Det jobbade vi mycket med under 2023 och kommer fortsätta med under 2024.

Konceptet Fredagar på Farellis som drog i gång under pandemin kommer att fortsätta under 2024.

– Vi har även fokuserat lite mer på att träffa politiker partivis. Vi hade till exempel ett möte med Moderaterna där vi var på Liseberg. Vi har märkt att det blir en annan dialog när vi tar ett parti i taget – det blir en annan kvalitet i samtalen.

Regionen har satsat mycket på utbildningsinsatser, webinarier och frukostmöten gällande alltifrån nya regler kring flergångsalternativ och arbetskraftsinvandring till hur man blir en attraktiv arbetsgivare.

– Vårt höstmöte för 200 medlemmar där Fredrik Reinfeldt var med blev väldigt omtyckt. Vi hade ett lyckat möte med Centerpartiet där vi besökte ett bryggeri och pratade gårdsförsäljning.

om den svenska alkoholpolitiken. Vi hade också med oss riksdagsledamoten Gudrun Brunegård (KD) på ett besök till Hotell Hulingen i Hultsfred där vi diskuterade gårdsförsäljning och en moderniserad alkohollagstiftning med ägaren Jenny Svensson Sahlin och Kent Nilsson som äger Figeholms Bryggeri.

Flera gymnasieskolor har certifierats i regionen under året och statistiken visar att söktrycket till besöksnäringens utbildningar ökar i hela landet. Extra populära är de certifierade utbildningarna eller de som är i processen att bli certifierade.

När det gäller utbildningar inom VisitaAkademien så har region Södra fortsatt subventionera dessa för sina medlemmar.

– Subventionen är en mycket viktig insats för att få fler att utbilda sig så att kompetensen bland ägare och medarbetare ökar, och på sikt även professionaliteten och lönsamheten i branschen.

Under 2024 hoppas Stina Porsgaard på en svängning i konjunkturen och lägre räntor. Hon ser flera saker att se fram emot under året.

– Konferensbokningarna ser bra ut, vi har Eurovision i Malmö vilket kommer medföra hög beläggingsgrad och jag tror att de långväga turisterna kommer tillbaka 2024. Vi hoppas få igenom gårdsförsäljningen och en modernisering av alkohollagen under denna mandatperiod. Det är viktigt att vi får signaler att det kommer att ske, säger Stina Porsgaard.

Stina Porsgaard.

Här är några av de som fått stipendier från Visita under 2023:

Victoria Anderson

Hans Erik Börjeson-stipendiet som delas ut av Visita Mellersta – i år för tionde året – gick i år till Victoria Anderson, skidskolechef på Idre Himmelfjäll. Hon får HEB-stipendiet på 30 000 kronor som ska användas till kompetensutvecklande insatser.

Marit Sarri

Årets Norrlänning i besöksnäringen gick 2023 till Marit Sarri från Abisko Turiststation. Stipendiet delas ut till en person som har gjort en betydande insats för besöksnäringen i norr. Marit Sarri tilldelas 25 000 kronor av Visita Norrland.

Mohammad Ali Alzouby

Årets Norrskén i besöksnäringen tilldelas Mohammad Ali Alzouby, kock på Best Western Hotel Baltic. Han får utmärkelsen bland annat för sina uppskattade ledaregenskaper. Stipendiet från Visita Norrland omfattar en plats till Visitas Leadership Academy samt 10 000 kronor.

Matilda Jackson från Riche utsågs till Årets unga branschstjärna.

Årets unga branschstjärna

Årets unga branschstjärna är ett pris som delas ut av Visita Stockholm & Donationsstiftelsen. Tre vinnare får en prissumma på 75 000, 40 000 respektive 25 000 kronor vardera för att använda i kompetensutvecklings syfte. De sökande ska vara max 30 år och ha hunnit arbeta i branschen i fem år.

Guldet i Årets unga branschstjärna gick till **Matilda Jackson**, restaurangchef på

Riche. Silver tilldelades **Jack Reilly**, General Manager på Hobo Hotel och brons fick **William Thorén**, ansvarig på Sandhäxan.

Dessutom delades ett nytt pris ut för 2023, Årets Pandemi-Fighters som gick till **Christoffer Wallén**, Unit Manager, Compass Group, **Jonathan Lindell**, FNB-manager, Blique By Nobis Hotel och **Julia Bradford**, hotellchef på Hotel J i Nacka Strand.

347

stipendier

Under 2023 delades 347 stipendier ut från stiftelsen **Greta och Gustaf Bergs Minnesfond** samt **Tyra och Agnar Meurlings Stiftelse**. Dessa fonder förvaltas av Visita och delas ut till unga personer som påbörjat en eftergymnasial utbildning inom hotell- eller restaurangbranschen. Runt **sex miljoner kronor** delades ut 2023 till unga svenskar i näringen.

De vann Gymnasie-SM 2023

Gymnasie-SM 2023 hölls på Internationella Hotell- och restaurangskolan, Campus Södermalm i Stockholm, där elever från landets program för restaurang, livsmedel och hotell tävlar i matlagning, servering och hotell. Skolans elever **Nicole Njie** och **Henry Chuprunov** tog hem förstaplatsen inom kategorin servering.

– Det känns överkligt, säger båda samstämmigt.

– Det är en lycka som jag kommer att

leva på länge. Den här resan har gett mig mycket kunskap och jag har fått göra något utöver det vanliga, säger Nicole.

– Jag tror att det kommer att öppna många dörrar, så vi får se vart det tar oss, konstaterar Henry.

Inom kategorin kök vann **Tilda Svensson** och **Zeke Westerlund** från Apelrydsskolan i Båstad, och inom kategorin hotell vann **Lionel Skulis** och **Alexander Olsson** från gymnasieskolan Vipan i Lund.

Vinnarna i Gymnasie-SM 2023.

Visitass styrelse 2023

De har medlemsföretagens intressen i fokus.

Övre raden från vänster: Stina Möller, Richard Svartvik, Peter Jangbratt, Fredrik Reinfeldt, Jonas Siljhammar, PG Nilsson, Mikael Ahlqvist, Christer Fogelmarck. **Nedre raden från vänster:** Johan Larson, Fredrik Höglund, Lena Kempe, Stina Porsgaard, Elisabeth Haglund, Linda Frohm, Eva Dunér, Kent Ly, Jennica Jonsson, Mikael Santoft.

FOTO: DAVID THUNANDER

VISITA

SVENSK BESÖKSNÄRING

Box 3546, 103 69 Stockholm, Telefon 08-762 74 00

Box 11916, 40439 Göteborg, Telefon 031-62 94 00

Box 186, 201 21 Malmö, Telefon 040-35 25 00

Pedagogens väg 2, 831 40 Östersund, Telefon 063-14 10 99

Box 1958, 791 19 Falun, Telefon 023-580 48

Sveavägen 8, 903 27 Umeå, Telefon 08-762 74 00